

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Teologická fakulta

Katedra teologických věd

Bakalářská práce

SPOR O POTTERA:

**Dílo Harry Potter na pozadí sporu mezi křesťanskými
zastánci a odpůrci příběhů o mladém čaroději.**

Vedoucí práce: Mgr. Lucie Kolářová, Dr. theol.

Autor práce: Zuzana Kulhanová

Studijní obor: Pedagogika volného času

Forma studia: prezenční

Ročník: 3

2017

Prohlášení

Prohlašuji,

že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že, v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě (v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Teologickou fakultou) elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Datum:

Podpis studenta

Poděkování

„Děkuji vedoucí mé bakalářské práce paní Mgr. Lucii Kolářové, Dr. theol. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.“

Zuzana Kulhanová

Obsah

Prohlášení.....	2
Poděkování.....	3
Obsah	4
Úvod	6
1. Magie.....	7
1.1. Definice, charakteristika magie.....	7
1.2. Okultismus	8
1.3. Přírodní magie.....	8
1.4. Formy a cíle magie.....	9
1.4.1. Bílá magie	9
1.4.2. Černá magie	9
2. Křesťanství.....	11
2.1. Vznik a charakteristika křesťanství.....	11
2.2. Pojetí magie v Bibli.....	12
2.3. Nový zákon	12
2.4. Starý zákon.....	13
2.5. Porovnání křesťanské a magické zkušenosti.....	14
2.5.1. Základní charakteristika křesťanské zkušenosti.....	14
2.5.2. Základní charakteristika magické zkušenosti.....	14
3. Harry Potter.....	15
3.1. Harry Potter - děj.....	15
3.2. Charakteristika postav.....	19
3.2.1. Harry Potter.....	19
3.2.2. Hermiona Grangerová.....	19
3.2.3. Ronald Weasley	19
3.2.4. Draco Malfoy	20
3.2.5. Severus Snape	20
3.2.6. Albus Brumbál	20
3.2.7. Lord Voldemort (Tom Riddle)	21
3.3. Spiritualita ve filmu	21

3.3.1. Spiritualita	21
3.3.2. Spiritualita ve filmu.....	21
3.4. Harry Potter jako pohádka	22
3.5. Harry Potter a výchova dětí.....	23
3.5.1 Církev bratrská	23
3.5.2. Shrnutí vyjádření Studijního odboru Rady Církve bratrské.....	24
4. Křesťanské symboly.....	26
4.1. Symbol	26
4.1.1. Kříž.....	26
4.1.2. Křest.....	27
4.1.3. Vánoční stromek	27
4.1.4. Ryba	27
4.2. Křesťanská symbolika v díle.....	28
4.2.1. Symbol Krista v Harry Potter sérii.....	28
4.2.2. Bazilišek.....	28
4.2.3. Blesk.....	29
4.2.4. Fénix.....	29
4.2.5. Jelen	29
4.2.6. Jednorožec.....	30
4.2.7. Nimbus	30
5. Harry Potter a křesťanské hledisko	31
5.1. Spory	31
Závěr.....	33
Seznam použitých zdrojů	35
Dodatky	39
Dodatek I:.....	39
Dodatek II:	41
Abstrakt.....	44
Abstract.....	45

Úvod

Zdá se, že většina lidí, ať už křesťanů či nikoliv, pokládá knihu Harryho Pottera (dále jen HP) za jakýsi komerční trhák k ukojení dětské fantazie a paní J. K. Rowlingovou jen za jednu z mnoha spisovatelek. V jádru knihy „Harry Potter“ se však skrývá víra, naděje, láska, přátelství, rodina a inteligence, což je podstatou lidského bytí a ráda bych to potvrdila v mé práci.

Jako studentka pedagogiky volného času jsem si vybrala tematiku HP a křesťanství, jelikož dle mého mínění toto téma souvisí s již zmiňovanou společenskou vědou.

Ve své práci se chci mimo jiné zaměřit na výchovu, jako nezbytnou součást pedagogiky, konkrétně na to, jak může ovlivňovat HP dětskou duši a jaký má vliv na výchovu dětí. Dále důvodem tohoto tématu bylo, že studuji na Teologické fakultě, a proto bych se k ní ráda více přiblížila. Taktéž jsem chtěla jakousi změnu a dozvědět se něco nového a přiučít se novým věcem, něčemu hlubšímu.

V případě, že se někdo jen zmíní ve společnosti o HP, tak si v okamžiku dotyčný vybaví magii, ale za vším, co se HP týče, je dle mého názoru něco víc, než magie a právě na tyto skutečnosti bych ráda poukázala ve své bakalářské práci. Mým hlavním cílem je ukázat, že HP je z výchovného a pedagogického hlediska vhodnou literaturou nejen pro děti a mládež, ale také pro dospělé. Má práce bude zaměřena spíše na filmovou ságu, avšak knihy mám přečtené a rozhodně použiji nejen určité části děje, ale také různé citáty a mudrosloví z těchto bestsellerů. Dále hodlám podrobně rozebrat děj o mladém čaroději jako takový – charakteristika jednotlivých postav,... dále porovnat definice magie a křesťanství. Zaměřit se na sérii HP a vliv na výchovu dětí, taktéž nevynechám křesťanskou symboliku v díle a celkově spojitost magie a křesťanství. V závěru mám v úmyslu poukázat na jednotlivé spory týkající se zastánců a odpůrců této knižní ságy.

Jádrem a „bušícím srdcem“ mé práce budou především názory a různé články týkající se fenoménu HP, který má nejen zastánce, ale též odpůrce. Myslím, že však citáty (viz dodatek I), hovoří za vše, ale samozřejmě veškeré podrobnosti, nesrovnalosti a spoustu otázek v mé hlavě uvedu v dalších kapitolách.

1. Magie

V kapitole číslo jedna bych ráda objasnila pojem magie jako takový, dále formy a jaké jsou cíle magické zkušenosti. Je potřeba nezapomenout na problém okultismu, který je s HP sérií často spojován, tudíž zde dojde k definici tohoto pojmu.

1.1. Definice, charakteristika magie

Tento pojem nemá zcela jasné vymezení. Byla zformulována řada definic magie na základě všemožných magických praktik. Definice klasika západní magie H. C. Agrippavon Nettesheima chápe magii jako: „Nejhlubší ovládnutí skrytých zákonů a podstaty přírody“.¹

Slovo magie je patrně odvozeno z perského slova, které znamená jakousi moc či velikost.² Původ magie je nejdiskutovanější otázka mezi religionisty a etnology a jejich závěrečné objasnění o původu magie bývá často protikladné. Zájem o magii lze nalézt ve všech národech a kulturách a je důležité podotknout, že magie se téměř vždy nějakým způsobem prolíná s náboženstvím. Existuje spousta názorů na jistou souhru magie a náboženství. Podle některých autorů vznikla magie dokonce dříve než náboženství, jakmile ale její úkol nebyl naplněn, tak až poté se dostalo k víře v Boha. Jiní si zase myslí, že magie je jakousi zvrácenou formou náboženství, která se objevuje v momentě, kdy náboženství ve společnosti selhává.³ Římský filozof a básník Lucius Apuleius a filozof Platón, chápali magii jako „božskou vědu“, která umožňuje styk s bohy. V renesanci Marsilio Ficino chápe magii jako nástroj božského tvoření.⁴

Magií se rozumí, že se člověk pokouší podrobit si skryté síly a dosáhnout jisté nadpřirozené moci nad bližním. Dle specifické antropologie, na níž je magie založena, člověka netvoří tělo a duše, ale jakýsi rozměr, označovaný jako „astrální tělo“, jehož funkce spočívá v připoutání duše k tělu. A právě tímto způsobem magie vykonává ovlivňování životů lidí. Důležitou otázkou však zůstává, odkud taková magie pramení?

¹ NAKONEČNÝ, Milan. *Lexikon magie*. s. 165.

² Srov. ŽELEZNÝ, Ivo. Definice magie. *Alchymie* [online]. Ivo Železný, 1995 [cit. 2017-01-04]. Dostupné z: <http://www.alchymie.eu/?p=167>

³ Srov. PASQUA, Leoluca. *Podvod magie*. s. 19-20

⁴ Srov. NAKONEČNÝ, Milan. *Lexikon magie*. s. 164-165

Lze poukázat na touhu člověka po jakési všemocnosti, touha proniknutí do tajemství a původu vesmíru a světa. Magie se pokouší o moc nadlidskou, avšak tato moc dle knihy pana Pasquaha a jistě i jiných zdrojů náleží pouze Bohu.⁵

V mnoha vymezeních magie je nutno rozlišovat přístup okultistický, resp. hermetický a vědecký (kulturně antropologický, etnologický). Hermetikové předpokládají, že magie je cosi, co se dochovalo z pradávnej vědy o přírodě a dědictví po zaniklé kultuře. Kulturně antropologické vymezení magie je ztotožněno s pojmem čarodějnictví, přičemž v tomto smyslu je zcela zavádějící.⁶

1.2. Okultismus

Duchovní nauka, spojená se zvláštními schopnostmi, ve kterých lidé hledají poznání z různých zdrojů, avšak nikoliv z Boha.⁷ Slovo pochází z lat. *occultus* = skrytý, tajný. Jedná se o jednotný název pro oblast nadpřirozených – vědou nevysvětlitelných jevů, které byly studovány tzv. „tajnými vědami“. Mezi hlavní okultní vědy patří astrologie, alchymie a magie, z nichž se vyvíjely další okultismem poznamenané vědy. Podle P. Piobba okultismus začíná tam, kde věda končí, jelikož ke svým poznatkům dospívá jinými metodami. A. E. Waite vypovídá o okultismu jako o poznání, které bylo shromažďováno a předáváno v tajnosti a za samotné jádro okultismu pokládá magii. Okultní poznatky byly tajné především proto, aby se zabránilo jejich zneužití, jelikož by to znamenalo velkou hrozbu pro lidstvo.⁸

1.3. Přírodní magie

Jedná se o jednu z prvních forem magie používaných již v době kamenné. Přírodní magie, lat. „*magia naturalis*“, si zakládá na poznatcích o okultním působení rostlin, kamenů, zejména určitých bylin, ale i kovů, drahokamů ad. Příkladem přírodní magie je např. působení určitých drahokamů vůči všemožným chorobám (např. jaspisu proti krvácení,...). Zmiňované předměty mají okultní vlastnosti a sílu, které lze užít ke skrytým účinkům.⁹

⁵ Srov. PASQUA, Leoluca. *Podvod magie*. s. 22

⁶ Srov. NAKONEČNÝ, Milan. *Lexikon magie*. s. 164

⁷ Srov. KODET, Vojtěch. Okultismus. *Katolická charismatická obnova* [online]. 2009 [cit. 2017-02-08]. Dostupné z: <http://www.cho.cz/clanky/Okultismus-1.html>

⁸ Srov. NAKONEČNÝ, Milan. *Lexikon magie*. s. 212-213

⁹ Srov. NAKONEČNÝ, Milan. *Lexikon magie*. s. 231

1.4. Formy a cíle magie

Všechny mnou využitě zdroje říkají, že téměř jako vše, tak i o magii se hovoří v jistých protikladech - rozdělujeme ji na dvě základní oblasti – bílá magie a černá magie. Jedná se o obecně nejznámější rozdělení tohoto pojmu. Lze ji využít k dobru, ale zároveň s ní ublížit. Jde především o to, jaký má mág cíl. Je to jako s nožem, s jehož pomocí můžeme zabít, ale i si třeba jen ukrojit chléb.¹⁰ Někteří odpůrci HP z hlediska křesťanství dokonce tvrdí, že rozlišovat tyto dva druhy magie je nesmysl, jelikož právě podle Bible samotné je zakázána jakákoliv magie. O tomto problému však budu hovořit v dalších kapitolách.

1.4.1. Bílá magie

Také nazývána tzv. stezka pravé ruky, božská magie.¹¹ Jak již tohoto druhu magie název vypovídá, jedná se o magii s pozitivním úmyslem a cílem. Zaměřuje se na zlepšování kvality života. Je využívána k pomoci, vytváří harmonii, napomáhá vývoji a snaží se taktéž řešit psychologické či zdravotní obtíže. Nabízí zázračné nápoje, prášky, amulety, které v sobě nesou tajemnost. Tyto amulety aj. mají chránit svého nositele před veškerou negativní energií a jinými nežádoucími jevy. Do této sekce lze zařadit i vyrábění talismanů podle znamení zvěrokruhu atd.¹²

1.4.2. Černá magie

Jedná se o tzv. temnou magii neboli cestu levé ruky.¹³ V černé magii se jedná o zlé a sobecké cíle. U této formy magie jde o užití rituálů, které mají druhým působit zlo. Jejich účelem je tedy působit nemoci, vytvářet finanční těžkosti, vyvolávat konflikty v rodinách a mezi blízkými, bránit růstu člověka, jak pracovně, tak z hlediska osobnosti a při nejhorším stádiu i způsobit smrt.¹⁴

Černá mše, která souvisí s černou magií, jelikož se jedná o rituál prováděn pro poctu Satana, který je nesprávně chápán jako parodie katolické mše. Její původ sahá z hlediska historie k sexuálně magickým rituálům.¹⁵ V této kapitole je důležité

¹⁰ Srov. Bílá magie versus černá magie. *Spektrum zdraví* [online]. 2012 [cit. 2017-01-04]. Dostupné z: <http://www.spektrumzdravi.cz/bila-magie-versus-cerna-magie>

¹¹ Srov. Bílá magie versus černá magie. *Spektrum zdraví* [online]. 2012 [cit. 2017-01-04]. Dostupné z: <http://www.spektrumzdravi.cz/bila-magie-versus-cerna-magie>

¹² Srov. PASQUA, Leoluca. *Podvod magie*. s. 23

¹³ Srov. Bílá magie versus černá magie. *Spektrum zdraví* [online]. 2012 [cit. 2017-01-04]. Dostupné z: <http://www.spektrumzdravi.cz/bila-magie-versus-cerna-magie>

¹⁴ Srov. PASQUA, Leoluca. *Podvod magie*. s. 24

¹⁵ Srov. NAKONEČNÝ, Milan. *Lexikon magie*. s. 58

podotknout, že právě tento typ černé magie není v HP provozován, tudíž zde není znatelné nic, co by šlo nějakým způsobem proti křesťanství.

2. Křesťanství

V předchozích řádkách se jednalo o pojem magie. V této kapitole se budu zabývat základní charakteristikou křesťanství, s čím souvisí jeho vznik a vývoj, charakteristika Ježíše z Nazaretu a samozřejmě poselství Starého a Nového zákona. Dále uvedu na pravou míru problém magie v Písmu svatém, o čemž vypovídá samotné jádro tématu mé práce.

2.1. Vznik a charakteristika křesťanství

V Palestině v letech 30 – 100 n. l. se shromažďovala skupina lidí, Židů, kteří se začali odklánět od judaismu způsobem nedodržování židovských náboženských předpisů.¹⁶ Vzniká tedy křesťanství navazující na judaismus a od nich převzatý Starý zákon, kde je očekáván příchod Mesiáše (řecky Krista, tj. Spasitele) – Ježíše z Nazaretu, narozeného v Betlémě asi 7. p. n. l. a popraveného nejspíše r. 29 – 30. Byl odsouzen k smrti. Třetí den vstal z mrtvých, přičemž vstoupil do nebes a poslal své učedníky, aby hlásali a tím rozšířili evangelium po celém světě. Na svých 12 apoštolů seslal Ducha svatého, aby dále vedl církev, kterou sám Kristus založil. Apoštolům dal za úkol vést lid. Za hlavu apoštolů byl určen sv. Petr.¹⁷

Dvě desetiletí, vymezeno roky 1640 a 1660, utváří jeden z velkých předělů v dějinách křesťanství. Svůj původ křesťanství odvozuje od výše zmiňovaného Ježíše Krista.¹⁸ Ježíš žil v Palestině okolo změny letopočtu. Podle křesťanské víry byl zázračně narozen v lůně Panny Marie a přišel na svět, aby jej vykoupil z hříchu. Učil lid, určil si 12 apoštolů. Věřící křesťané jsou mu dodnes oddáni podobně jakožto Bohu (Otcí).¹⁹

Bible, jakožto základní písmo křesťanství. Zahrnuje životy asi 60 generací, obsahuje 51 – 66 spisů a je dělena na Starý a Nový zákon. Je sepsána 40 různorodými osobami (vojáci, učitelé, králové,...). Byla napsána v časovém rozmezí 1600 let.²⁰

Pojem křesťanství se odvozuje z řeckého slova „christos“ = pomazaný svatým olejem, pokřtěný,... Jedná se o nejrozšířenější náboženský směr. Zakladatelem je

¹⁶ Srov. FRANKIELOVÁ, S. Sandra. *Křesťanství*, s. 25

¹⁷ Srov. PEJŘIMOVSKÝ, Josef. *Náboženství – původ, zkoumání, srovnávání*. s. 97

¹⁸ Srov. PEJŘIMOVSKÝ, Josef. *Náboženství – původ, zkoumání, srovnávání*. s. 97

¹⁹ Srov. VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Netradiční náboženství i nás*. s. 7

²⁰ Srov. KUBÍŠTOVÁ-ŠKOCHOVÁ, Věra. *Zrcadlo okultismu aneb využití tajných věd*. s. 50

bohočlověk - Ježíš z Nazaretu, tzv. Ježíš Kristus, jehož předchůdcem byl sv. Jan Křtitel. Křesťanství vzniklo v Palestině (viz výše), odkud se šířilo do celého světa. Obsahem křesťanství je život a učení Ježíše Krista, které nalzáme v Novém zákoně Písma svatého. Křesťanství patří k náboženstvím monoteistickým = víra v jednoho jediného Boha. Podle křesťanské víry Bůh přichází k lidem a prostřednictvím Ježíše Krista jim říká, jak mají žít, jestliže chtějí dosáhnout věčné blaženosti. Bůh je zobrazen ve třech osobách („nejsvětější Trojice“) – Otec, Syn a Duch svatý. Věří se, že Bůh k člověku hovoří prostřednictvím lidského svědomí.²¹

2.2. Pojetí magie v Bibli

Písmo svaté spatřuje hlavní problém v touze po již zmiňované všemocnosti a síle. Všemohoucnost vede člověka k tomu, aby zaujmul Boží místo a byl jako Bůh. Jedná se například o pokušení, kterému podleli Adam a Eva, když se nechali oklamat slovy hada a neuposlechli slovo Boží. Přičemž had jim sdělil, že jakmile okusí ovoce ze stromu v zahradě, otevrou se jim oči a budou znát dobro a zlo jako sám Bůh. (Gn 3,1-7) To by znamenalo získat moc a autoritu nad vším, jak co se týče věcí, tak lidí samotných (v definicích magie se hovoří právě o získání jakési všemocnosti nad vším okolo nás).²²

Svět magie není v Bibli jasně definován, je však jisté, že magie je urážkou Boha: například v knize Exodus je psáno, že je nutné nemít jiné Bohy mimo Hospodina. (Ex 20,2-3) Dále je důležité podotknout, že jakákoliv uzdravení, zázraky,... jsou dle Bible jasným příchodem Božího království, přičemž vstoupit do tohoto království znamená přijmout Ježíše jako pána. V Bibli, konkrétně ve Starém i Novém zákoně, se můžeme dočíst, že magie a celkově okultismus jsou Židy a křesťany odsuzovány a považovány za hřích, o čemž vypovídá mnoho úryvků v Písmu.²³

2.3. Nový zákon

Nový zákon (dále jen NZ) se skládá z 27 knih – 4 evangelia (Matoušovo, Markovo, Lukášovo a Janovo), Skutky apoštolů, 14 (13) listů sv. apoštola Pavla, 3 listy sv. apoštola Jana, 2 listy sv. Petra, list Judův, list Jakubův a Apokalypsa sv. Jana.

²¹ Srov. NAKONEČNÝ, Milan. *Lexikon magie*. s. 144-145

²² Srov. PASQUA, Leoluca. *Podvod magie*. s. 55-56

²³ Srov. PASQUA, Leoluca. *Podvod magie*. s. 56

Evangelia jsou nesoucí vyprávění o pozemském životě Krista, obsahují jeho učení, svědectví týkající se vykoupení, zmrtvýchvstání, seslání Ducha svatého a ustanovení církve Ježíšovi.

O původu knih NZ byla vedena řada sporů. Za nejstarší evangelium, dle církevní tradice, je považováno Matoušovo (napsáno aramejsky, později přeloženo do řečtiny). Od 19. st. je však prosazován názor, že v případě nejstaršího evangelia, se jedná o evangelium Markovo. Matoušovo, Markovo a Lukášovo evangelium jsou ve vzájemné souvislosti.²⁴

2.4. Starý zákon

Písmo Starého zákona (dále jen SZ) bylo sepsáno v průběhu dějin Izraelského státu. Postupně v něm bylo sdělováno zjevení Boží. V případě SZ hovoříme o tzv. *Palestinském kánonu*, v němž se Písmo svaté dělí na 3 části:

- a) Zákon – Tóra: 5 knih Mojžíšových (Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomium)
- b) Proroci – Profétim (Joyue, Soudců, 1. A 2. Samuelova, 1. A 2. Královská, Izaiáš, Jeremiáš, Ezechiel, 12 malých proroků)
- c) Spisy – Ketubim – 3 velké svazky (Žalmy, Přísloví, Job, 5 malých (svátečních) svazků – Megilot. Další knihy: Daniel, 1. A 2. Kronik a Ezdráš (Ezdráš a Nehemiáš)

Alexandrijský kánon je starší. Členěn jiným způsobem a to na:

- a) Dějepisné knihy (21) – 1. – 5. Mojžíšova, Jozue, Soudců, Rút, 1. A 2. Samuelova, 1. A 2. Královská, 1. A 2. Kronik, Ezdráš, Nehemiáš, Tobías, Judit, Ester, 1. A 2. Makabejská
- b) Knihy naučné – Job, Žalmy, Přísloví, Kazatel, Píseň písní, Moudrosti, Sirachovcova.
- c) Knihy prorocké – 4 velcí proroci - Izaiáš, Jeremiáš s Baruchem, Ezechiel, Daniel a 12 malých proroků

V Kánonu katolické církve jsou řazeny knihy neobsažené v Palestinském kánonu – Baruch, Moudrosti, Sirachovec, Tobías, Judit, 1. A 2. Makabejská.

²⁴ Srov. PEJŘIMOVSKEJ, Josef. *Náboženství – původ, zkoumání, srovnávání*. s. 98-100

2.5. Porovnání křesťanské a magické zkušenosti

Tato podkapitola má za cíl porovnat v bodech magickou a křesťanskou zkušenost, přičemž by měly být poté znatelné jisté podobnosti, ale i rozdíly mezi těmito pojmy. Bližší charakteristiky viz výše.

2.5.1. Základní charakteristika křesťanské zkušenosti

1. Bůh je uznán jako všemohoucí, jediný Pán, kterému je uznána chvála a uznání.
2. Postoj poslušnosti vůči Bohu, i když bývá často nepochopitelná.
3. Modlitba jakožto dialog.
4. Objevování Božích tajemství prostřednictvím svátostného života, který vyzařuje důvěru, naději a lásku.
5. Uctění člověka – jeho důstojnosti, jeho svobody (nástroj k dovolávání pocitů a rozumu).
6. Obřad, kde Bůh jako všemohoucí omilostňuje.
7. Funkce utvářející vztahy ve společnosti.

2.5.2. Základní charakteristika magické zkušenosti

1. Soběstačnosti založená na sebedůvěře.
2. Donucení moci božské, aby jednala dle požadavků k naplnění vlastních přání.
3. Modlitba – nedialogický charakter, je cílem sama pro sebe, nástroj k dosažení daných cílů.
4. Obřady jsou provozovány prostřednictvím gest a slov s cílem měnit skutečnost, avšak bez ohledu na Boha.
5. Rituály – čím temnější jsou, tím spíše tvoří charakter tajemnosti, vytvářející z magie negativní čin vyvolávající strach a úzkost.²⁵

²⁵ Srov. PASQUA, Leoluca. *Podvod magie*. s. 97

3. Harry Potter

Harry Potter je název pro fantasy romány spisovatelky J. K. Rowlingové. Romány si již od prvního dílu získaly obrovskou popularitu po celém světě. Knihy o HP byly přeloženy do 67 jazyků.²⁶

V této kapitole bych ráda uvedla děj samotný, dále základní charakteristiku postav, význam slova symbol a křesťanskou symboliku v díle.

3.1. Harry Potter - děj

Harry Potter je osmidílný knižní a (zatím) sedmidílný filmový soubor. První díl: HP a Kámen mudrců, druhý díl: HP a Tajemná komnata, třetí díl: HP a Věžeň z Azkabanu, čtvrtý díl: HP a Ohnivý pohár, pátý díl: HP a Fénixův řád, šestý díl: HP a Princ dvojí krve a díl sedmý, který je ve filmové verzi rozdělen na dvě části: HP a Relikvie smrti. Na osmý díl se zaměřovat nebudu (HP a prokleté dítě), jelikož není ještě k dispozici dost recenzí a názorů na tuto část. Jak již název mé práce napovídá, jedná se o příběh o mladém čaroději, kterému zlý černokněžník Lord Voldemort – jehož jméno se neříká –, zabil rodiče z důvodu, že je chtěl přetáhnout na svou stranu, stranu zla, avšak se mu to nepodařilo, a proto smrtící kletbou Harryho rodiče zabil.

Proč však malý Harry zůstal naživu, je hlavní zápletkou děje. Jakmile Voldemort, říkající si Pán zla, na Harryho obrátil hůlku a vyřkl smrtící kletbu, vytvořila se malému chlapci na čele pouhá jizva ve tvaru blesku a v okamžiku „Pán zla“ ztratil svou sílu a zmizel. A proč? Protože jeho matka se pro Harryho obětovala a to pomocí největšího kouzla – lásky. Avšak něco zlý černokněžník v malém chlapci v ten večer zanechal. Harry se stal tzv. viteálem, což znamená, že Harryho součástí je část Voldemortovy duše a zabíjením kouzelníků a čarodějek, které se mu nepodařilo přetáhnout na stranu zla, svou duši roztrávil na dohromady sedm částí, které se ukryly do různých věcí či živých bytostí, jakými jsou prsten, medailón, deník, Voldemortův společník – had Nagini, diadém Rowény z Havraspáru – čelenka, pohár Helgy z Mrzimoru a samotný již zmiňovaný Harry Potter. Všech sedm dílů doprovází boj mezi Harrym a Voldemortem,

²⁶ Srov. Harry Potter. *Wikipedia* [online]. [cit. 2017-03-01]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Harry_Potter

ale neúspěšně. Však až v šestém díle – HP a Princ dvojí krve se Harry dozví, že Voldemorta lze zabít jedině zničením všech viteálů.

V tomto fiktivním světě existuje škola čar a kouzel Bradavice, na které studovali nejen Harryho rodiče, ale i samotný Harry se zde naučí býti velice dobrým čarodějem! Součástí Bradavické školy jsou čtyři školní koleje: Nebelvír, Zmijozel, Mrzimor a Havraspár, kterými dle mého názoru autorka chtěla poukázat na určité povahové rysy, které každá kolej představuje, a měly by být součástí povahy každého člověka. Odvaha a klid - Nebelvír, čest a ochota – Mrzimor, bystrost a chápavost – Havraspár, cílevědomost a nebojácnost – Zmijozel.

Ředitelem této školy je moudrý pan profesor Albus Brumbál, který je důležitou součástí děje a dobrým přítelem HP. Brumbálův přítel a podřízený - klíčník a šafář bradavické školy Hagrid vyzvedne malého Harryho z domu, kde vyrůstal, avšak jako maličký by to tam sám nezvládl, což je samozřejmé a tak ho společně s Brumbálem předají do rukou Harryho tety a strýce, což jsou mudlové = lidé, co neumí čarovat a ti jsou na Harryho v průběhu jeho dospívání velice zlí a nedávají mu to, co malé dítě nejvíce potřebuje – lásku. Jakmile je Harrymu 11 let dostane svůj dopis z Bradavic, avšak on o kouzelnickém světě nemá tušení. Jeho strýc a teta se mu snaží to, že je čaroděj zatajit a nechtějí, aby na kouzelnické škole studoval, ale příliš dlouho se jim nedaří před Harrym svět čar a kouzel tajit, jelikož si pro chlapce přijede samotný Hagrid, který se stane Harryho blízkým přítelem a obeznámí ho o tom, že je čaroděj a co se ve skutečnosti stalo jeho rodičům (jelikož Harryho jediní příbuzní mu tvrdí, že jeho rodiče zahynuli při autonehodě, což je v kouzelnickém světě veliká urážka, protože chlapec díky tomu, že přemohl Voldemorta se stal velice slavným).

Jakmile se Harry dostaví do Bradavic, má strach, co ho čeká, ale brzy si najde přátele na celý život – Hermionu a Rona, ale i nepřátele – např. zlého Draca Malfoye, ale i přesto nakonec pro něj Bradavice budou domovem, který nikdy neměl. Zažívá zde mnoho dobrodružství, dozvídá se plno neskutečných a nových věcí a poznává díky Bradavicím lidem, o kterých nevěděl – např., že má kmotra Siriuse Blacka (HP a Vězeň z Azkabanu), o kterém je nejdříve známo, že je vrah a že prozradil Pánu zla, kde se ukrývá Harry a jeho rodiče avšak okolnosti toto mínění vyvrací a Harry je rád, že poznal člověka, kterého po tak dlouhé době může nazývat rodinou – v díle číslo pět

však Sirius zahyne. Velkou oporou a rádcem je pro Harryho, ředitel školy, pan Albus Brumbál, který mu v průběhu série dává cenné rady a pomáhá mu v těžkých chvílích.

V prvním díle jde o Kámen mudrců obsahující elixír mládí, který chce Voldemort získat, aby získal zpět svou moc, avšak Harry mu v tom zabrání. V díle číslo dvě jde o záhadnou místnost tzv. Tajemnou komnatu, kterou může otevřít jedině Zmijozelův dědic, kterým je právě Tom Riddle = Lord Voldemort, který obživne ze vzpomínky jednoho z viteálů a to konkrétně deníku Toma Raddla a vypustí z komnaty nestvůru, pomocí které chce vyvraždit děti mudlů = lidí, co neumí čarovat, avšak HP se Voldemortovi postaví a podaří se mu nestvůru a taktéž jeden z viteálů – deník - zničit a tím prozatím vyžene Voldemorta z Bradavic. V díle třetím jde o uprchlého vraha a zároveň kmotra HP Siriuse Blacka, který je však nevinný, což se objasní na konci příběhu o Harrym číslo tři.

Ve čtvrtém díle se jedná o Turnaj tří kouzelníků ze tří kouzelnických škol, jejichž cílem je získat pohár. Turnaje se nemohou zúčastnit kouzelníci mladší 17 let, přičemž HP je mladší a i přes to se turnaje zúčastní, jelikož soutěžící vybírá tzv. ohnivý pohár, do něhož studenti, kteří se chtějí turnaje zúčastnit, vloží svá jména a pohár poté vyhodnotí, kdo je hoden zúčastnit se turnaje. Turnaj je o třech kouzelnících, avšak pohár při určování soutěžících „vychrstne“ jméno HP, což je zprvu zvláštní a je předem jasné, že je za tím někdo jiný, že do poháru hodil jméno kdosi, kdo s největší pravděpodobností prahne po Harryho smrti a konec příběhu ukáže, že to tak opravdu bylo. Voldemortův poskok použije mnoholicný lektvar a přestrojí se za bradavického učitele a hodí Harryho jméno do Ohnivého poháru s tím, že je to léčka, jelikož dotyčný „učitel“ dělá vše pro to, aby Harry vyhrál všechny tři úkoly, o kterých turnaj je a jakmile se dotkne vítězného poháru, tak se přemístí (je možné jisté věci v kouzelnickém světě začarovat na tzv. přenásedlo z místa na místo) na jistý hřbitov, kde už na něj čeká Voldemort, který na tomto strašidelném místě pomocí svého poskoka umíchá lektvar, ke kterému však potřebuje krev nepřítele – HP a pomůže mu to se navrátit k moci. Tím pádem se Pán zla vrátí v plné své síle! Harrymu se naštěstí podaří ze hřbitova utéct. V díle čtvrtém - HP a Fénixův řád do Bradavic přijde zlá Dolores Umbridgeová z Ministerstva kouzel, aby na vše dohlédla, jelikož sám Ministr kouzel (jakýsi kouzelnický prezident) nevěří, že se Pán zla vrátil a tvrdí, že si HP vše vymyslel. Dolores nastoluje v Bradavicích jistý řád, který má údajně všem prospět, avšak je tomu spíše naopak. Dolores je zlá a vypočítavá a s největší pravděpodobností

také jeden z Voldemortových poskoků. Naštěstí Harry a jeho přátelé jí ukážou, zač je toho loket a ze školy ji vyženou. Tato část však končí smrtí Siriuse Blacka a bojem mezi Voldemortem a Brumbálem, vyhrává prozatím Brumbál, který je považován za nejmocnějšího čaroděje v kouzelnickém světě. Tento incident se odehraje na Ministerstvu kouzel, kde je ukrytá jistá věštba v podobě věštící koule, které se chce zmocnit Voldemort, jelikož objasňuje spojitost mezi ním a Harrym (během příběhů je často poukázáno, že si mohou navzájem číst myšlenky, Harry vidí ve svých snech, co se chystá zlý černokněžník udělat – např. zmocnit se věštby na Ministerstvu, ublížit jeho blízkým aj. ...). Na Ministerstvo náhle dorazí Ministr kouzel, spatří Voldemorta a hned druhý den v novinách se objevuje, že se Pán zla vrátil!

V díle číslo pět je důležitá tajná operace mezi Albusem Brumbálem a Severusem Snapem, což je bradavický učitel, Brumbálův blízký přítel a zároveň spojenec Voldemorta, což asi nejde velmi dohromady, ale důvod je takový, že Severus hraje na všechny strany, aby chránil HP, jelikož velice miloval Harryho matku, Lily Potterovou. Brumbál v průběhu tohoto dílu zjišťuje, že Voldemortova duše je rozkouskována a umístěna do již zmiňovaných viteálů a pokouší se je všechny najít a zničit. Avšak na Brumbála to působí velice negativně a nezbývá mu příliš času, což Severus Snape ví a mají plán. Voldemort na začátku příběhu pověřil studenta Zmijozelu, velkého nepřítele HP Draca Malfoye, aby Brumbála zabil, avšak jestliže tak Draco neučiní, musí to za něj vykonat Severus. A taky se tak stane. Severus Brumbála zavraždí před očima HP, který však o spojení Brumbála a Snapea netuší a tudíž má na něj Harry nepopsatelný vztek, protože Brumbála měl velice rád. Avšak šlo o to, aby Voldemort Severusovi věřil a mohlo dojít k jeho zničení. K tomu naštěstí dojde na konci dílu sedmého, přičemž Harry se zmocní všech viteálů a zničí Lorda Voldemorta!

Otázkou je, jak je možné ho úplně zabít, když HP je také jeden z viteálů? O tom vypovídá Příběh tří bratří, který se objevuje v doplňkové knize paní Rowlingové Bajky Barda Beedleho, o kterém je v sedmé části nejednou řeč. Tento příběh je o třech bratrech, kteří se postaví smrti a smrt je za to náležitě ocení. Prvnímu z bratří daruje neviditelný plášť, druhému bezovou hůlku, která je tou nejmocnější na světě (později ve vlastnictví Albusa Brumbála). A třetímu z bratří kámen vzkříšení, který dokáže navrátit mrtvé lidi zpět do našeho světa a právě tento kámen použije Harry, jakmile na něho Voldemort vykřikne smrtící kletbu, tím pádem zničí v Harrym svou část duše,

aniž by o tom věděl. Sedmý díl končí tam, kde začal a to na nástupišti devět a tři čtvrtě, z něhož se bradavickým expressem dostanete do Bradavic. Ron a Hermiona, kteří jsou manželé a samozřejmě Harry s Ronovo sestrou Ginny doprovází své děti na rychlík do školy, kde jistě budou zažívat neuvěřitelná dobrodružství jako jejich rodiče, však to už si můžeme jen domyslet.

3.2. Charakteristika postav

3.2.1. Harry Potter

Člen nebelvírské koleje. Harry je hlavní hrdina příběhu – tzv. vyvolený. Jedná se o velmi statečného a milého chlapce, který přišel o své rodiče. Veškeré problémy řeší s pokorou a obrovskou odvahou, a aby vše bylo v souladu s dobrem pro jeho blízké. Má dva blízké přátele - Rona a Hermionu, kteří ho doprovází na jeho cestě, jak ve škole, tak životem samým. Po dobu sérií bojuje s Voldemortem – zlým černokněžníkem, který mu zabil rodiče a tu noc, kdy k této události došlo, v něm však něco ze sebe zanechal.²⁷ Avšak, jak praví kmotr HP, Sirius Black: „Svět není rozdělený na dobré lidi a smrtijedy. Každý má v sobě světlou i temnější stránku. Záleží na tobě, jakou si vybereš.“

Na konci příběhů se obětuje nejen pro své kamarády, ale taktéž pro žáky bradavické školy, aby je zachránil před zlem v podobě Lorda Voldemorta.

3.2.2. Hermiona Grangerová

Členka nebelvírské koleje. Hermiona je velmi inteligentní, mladá čarodějka pocházející z mudlovské rodiny (mudlové = lidé, co nekouzlí).²⁸ Dobrá přítelkyně Harryho a Rona. Dokonce budoucí Ronova nevěsta. Když přijdou trable na konci nějakého příběhu z HP ságy, Hermiona je mozkiem celé operace. Z počátku působí velmi povýšeně a nesympaticky, vše ví, vše zná, avšak později, když dívku poznají nejen čtenáři, dochází ke zjištění, že je velmi laskavou a odvážnou duší připravena vždy pomoci svým přátelům.

3.2.3. Ronald Weasley

Člen nebelvírské koleje. Dobrý přítel Hermiony a Harryho Pottera. Ron pochází z rozvětvené, ne příliš bohaté, rodiny Weasleyových. Tento hodný hoch se zrzavými vlasy je vždy připraven pomoci svým nejlepším přátelům, když je potřeba. V knihách

²⁷ Srov. REVENSONOVÁ, Jody. *Harry Potter panoptikum postav*. s. 14-16

²⁸ Srov. REVENSONOVÁ, Jody. *Harry Potter panoptikum postav*. s. 28-33

se na první pohled zdá, že se jedná o chlapce na inteligenčně nižší úrovni, kterého obléká jeho, dle chlapce, nevkusná matka, avšak v průběhu příběhů dokáže překvapit – nejen svými dobrými nápady, jak porazit zlo.²⁹

3.2.4. Draco Malfoy

Člen zmijozelské koleje. Jedná se o sobeckého, zlého chlapce se stříbrnými vlasy, pocházející z velmi bohaté rodiny Malfoyových (všichni jsou členy skupiny Smrtijedů – Voldemortovi spojenci). Draco si ve větší části ságy hraje na hrdinu, avšak opak je pravdou. Není příliš statečný – spojencem Lorda Voldemorta je víceméně ze strachu ze smrti. V knize může být chápán jako přímý opak HP.

3.2.5. Severus Snape

Bradavický učitel s černými delšími vlasy po ramena. Na první pohled zříme temnou postavu plnou nenávisti a zla. Působí jakožto nepřítel HP, avšak je přímým opakem – o tom však Harry netuší do poslední části příběhu. Severus velmi miloval Harryho matku, Lily Potterovou, vždy ji ochraňoval a hýčkal si ji. Dokud však osudného dne nezemřela za pomoci hůlky Voldemortovy. Jakmile se toho bradavický učitel doslechl, rozhodl se, že bude malého Harryho chránit před Pánem zla až do konce jeho dnů. Také se tomu tak stalo. Spolu s Albusem Brumbálem dopomohli dobrému konci – za pomoci společných sil pomohli HP zbavit se spojitosti s Voldemortem. Severus Snape je velmi důležitou postavou příběhů, především z hlediska ponaučení – Nesuďme lidi na první pohled, poznejme jejich nitro.³⁰

3.2.6. Albus Brumbál

Bradavický ředitel. Setkáváme se s ním od prvního až po konec sedmého dílu série. Vysoký, postarší muž s bílými vlasy a plnovousem. Je považován za nejmocnějšího a velmi vznešeného čaroděje 20. st. jakýsi mudrc celé ságy.³¹ Velmi hodný, statečný a moudrý muž vždy připraven ochránit Bradavice a HP. Jedná se o jakéhosi mentora HP a zároveň jeho dobrého přítele. Brumbál plní funkci jakéhosi duchovního průvodce kouzelnickým světem – často se zdá, jakoby hovořil přímo ke čtenářům. Je vzorem pro dobro a vždy si ví rady. Je považován za nejvyšší autoritu, co má vždy pravdu pravdoucí. Zastává v knihách funkci Boha – Otce. Vlastní ptáka fénixe jménem Fawkes,

²⁹ Srov. REVENSONOVÁ, Jody. *Harry Potter panoptikum postav*. s. 23-25

³⁰ Srov. REVENSONOVÁ, Jody. *Harry Potter panoptikum postav*. s. 83-84

³¹ Srov. REVENSONOVÁ, Jody. *Harry Potter panoptikum postav*. s. 57-59

přičemž zde můžeme také vidět křesťanský symbol, jenž fénix zobrazuje – zemře a následně „vstane z mrtvých“, jakožto Ježíš Kristus.³²

3.2.7. Lord Voldemort (Tom Riddle)

Bývalý bradavický student – Tom Riddle – člen zmijozelské koleje. Zlá a zákeřná postava toužící po smrti HP. Harry mu v průběhu série několikrát čelí a utkají se. Svou duši za pomoci černé magie roztříštil na tzv. viteály. HP se na konci děje snaží za pomoci svých přátel zmíněné viteály zničit, aby tím usmrtil Lorda Voldemorta. Ten, jehož jméno se neříká, Voldemort, Tom Riddle nenávidí mudly a především kouzelníky mudlovské krve. V knihách je uváděn jako symbol zla – Pán zla. Údajně, spolu s Brumbálem, patří mezi nejmocnější čaroděje všech dob. Jeho největším problémem je, že nikdy nepoznal lásku, či přátelství a těchto dvou faktorů má Harry dostatek, proto nad ním na konci série také zvítězí. Jedná se o zakladatele skupiny jeho příznivců – Smrtijedů.³³

3.3. Spiritualita ve filmu

3.3.1. Spiritualita

Česky = duchovnost - prožívá se ve všedním životě. Projevuje se v pravdivém jednání se skutečnými hodnotami. Dle mnicha Jägera duchovní cesta, která nevede všedním dnem, je bludná. Spiritualita se ztotožňuje s pojmem životní praxe, způsob vnímání a zacházení s tím, co člověka přesahuje – transcendence (přesah), Bůh, něco božského. Taktéž lze tento pojem definovat jakožto rozměr života, ve kterém si jsme jisti Boží přítomností. Spiritualitu lze označit jako vnitřní stránku náboženství.³⁴

3.3.2. Spiritualita ve filmu

Kde se bere takový spirituální efekt ve filmu? Nabízí se tři možné odpovědi, z nichž každá má dvě varianty: náboženskou a nenáboženskou.

1. Spiritualita je víceméně udána již režisérem
 - náboženská varianta – Bůh je všudypřítomný
 - nenáboženská varianta – stopy religiozity – náboženské texty, náboženské stavby,...

³² Srov. GRANGER, John. *How Harry cast his spell*, s. 102

³³ Srov. REVENSONOVÁ, Jody. *Harry Potter panoptikum postav*. s. 162

³⁴ Co je spiritualita? *Areopág* [online]. [cit. 2017-03-14]. Dostupné z: <http://www.areopag.cz/content/co-je-spiritualita>

2. Spiritualita vycházející z lidského nitra
 - náboženská varianta – spirituální citění přichází přímo od Boha
 - nenáboženská varianta – spiritualitu lze vysvětlit psychologicky
3. Spiritualita přichází „odjinud“
 - náboženská varianta – jakési duchovní vyzařování, zvláštní chvění, často nevysvětlitelné
 - nenáboženská varianta – tento efekt je vytvářen kvalitami daného díla, které lze popsat a vysvětlit³⁵

Z předchozích pojmů vyplývá, že s jakousi spiritualitou je možné se setkat téměř v každém filmu či knize. Dle mého názoru, v díle o mladém čaroději se se spiritualitou a jakýmsi přesahem setkáváme velmi často, aniž bychom si to připouštěli. Křesťanské myšlenky, které jsou v díle často patrné, nejsou náhodou, avšak záměrné. J. K. Rowling je dle rozhovorů věřící osobnost a do svého díla uvedla spousty náboženských prvků, i přes to, že Potterovská sága je některými věřícími považována za hřích z důvodu obsažení magie. „Pro mě byly náboženské paralely v knize vždy zřejmé, ale nikdy jsem nechtěla mluvit příliš otevřeně...“³⁶ míní Rowlingová v jednom z rozhovorů.

Z jedné strany lze pochopit hledisko křesťanských odpůrců, ale také se dá o Harrym uvažovat jako o symbolu, který vypovídá o Ježíši - spasiteli, velmi statečném, který přišel zachránit a vykoupit lid. Má v příběhu jisté odpůrce a zastánce stejně jako Ježíš v našem světě. Je zde obsažená dobrá a zlá strana, přičemž dobro vždy vítězí.

3.4. Harry Potter jako pohádka

Pohádka jako taková slouží k předávání kulturního dědictví. Pohádku můžeme definovat jako vyprávění, v jehož obsahu jsou pozůstatky staré dávno zapomenuté víry, která je vyjádřena prostřednictvím symbolů.³⁷ Podle Lany Whited jsou pohádky pro děti velice důležité, z hlediska jejich vývoje a mají pro ně mnoho významů. Prostřednictvím pohádek děti objevují nové dimenze své fantazie. Pohádky mají obrovský vliv na vnímání světa a orientaci ve světě samotném.³⁸

³⁵ Srov. BLAŽEJOVSKÝ, Jaromír. *Spiritualita ve filmu*. s. 10-11

³⁶ Srov. PETRE, Jonathan. J K Rowling: 'Christianity inspired Harry Potter'. *The Telegraph* [online]. 2007 [cit. 2017-03-01]. Dostupné z: <http://www.telegraph.co.uk/culture/books/fictionreviews/3668658/J-K-Rowling-Christianity-inspired-Harry-Potter.html>

³⁷ Srov. MARIE-LOUISE, von Franz, *Psychologický výklad pohádek*, s. 54

³⁸ Srov. WHITED, A. Lana, *The ivory tower and Harry Potter*, s. 95

I přes to, že HP řadíme do žánru fantasy literatury, tak zároveň HP série obsahuje prvky pohádky v podobách, jakými jsou - boj dobro X zlo, kouzelné bytosti – čaroděj, drak, jednorožec, tříhlavý pes,... Dále je v pohádkách dle von Franz stejně jako v HP poukázáno na tři důležité osoby (tři princové,...). V HP máme tři nejlepší kamarády – Harryho, Rona a Hermionu. Další trojici by mohli utvářet Harry, Voldemort a Albus Brumbál. Harry jako hrdina – symbol dobra, Brumbál jako jeho mentor a Voldemort jakožto symbol zla. Dalším znakem pohádky je, že Harry se musí s Voldemortem utkat celkem sedmkrát, což je nejen pohádkové číslo, ve smyslu – za sedmero horami,... – ale je to zároveň číslo dokonalosti v Bibli, což není od věci. V poslední řadě je důležité říci, že HP série jsou zakončeny šťastným koncem, přičemž to je taktéž považováno za pohádkové.³⁹

3.5. Harry Potter a výchova dětí

Harry Potter má velmi dobrý vliv na výchovu dětí především z důvodu, že je považován za dobrého, děti se s ním ztotožňují, tudíž se pak mohou vyvíjet k dobrému.⁴⁰ Myslím si, že jelikož HP je možné považovat za pohádku (viz podkapitola 3.4.), není nutno ho odsuzovat z hlediska výchovy vůči dětem.

V následujících podkapitolách shrnu, o čem pojednává církev bratrská, jejíž vyjádření z hlediska HP, sporů a výchovy dětí velice uznávám. Konkrétní vyjádření Studijního odboru Rady Církve bratrské shrnu v podkapitole 3.5.2. (úplné znění viz dodatek II).

3.5.1 Církev bratrská

Původní název této církve byl Svobodná církev reformovaná. Členem se může stát jedině osoba, která věří v Pána Ježíše, a jež od něj přijala odpuštění. Vírou se pro ně stává skutečná zkušenost, jistota, že přijali Krista (kdo tuto jistotu nemá, zůstává čekatelem). Klade důraz na církevní kázeň dle Božího slova. Přijímá jen věřící, již obrácené křesťany. V učení a jakémsi řádu se shoduje s Českobratrskou církví evangelickou.

³⁹ Srov. MARIE-LOUISE, von Franz, *Psychologický výklad pohádek*, s. 41

⁴⁰ Srov. BETTLEHEIM, Bruno, *Za tajemstvím pohádek*, s. 14

3.5.2. Shrnutí vyjádření Studijního odboru Rady Církve bratrské

Studijní odbor v několika bodech shrnul, o čemž já se snažím ve své práci vypovědět. Není nutno HP odsuzovat, když v našem světě je tolika knih, které svým způsobem poukazují na magii, např. Letopisy Narnie, Pán Prstenů a dokonce i některé pohádky, tyto knihy dle mého průzkumu na internetových stránkách příliš řešeny nejsou.

Dle mého názoru hlavním problémem u děl J. K. Rowlingové je, že magie se v knihách stala hlavní kulisou, avšak jak jsem již ve své práci mnohokrát poukázala, je to jen takové pozadí nehrající hlavní roli v příběhu.

Církev bratrská nevyvrací, že jsou nejen odpůrci, ale taktéž zastánci ohledně HP děl i z křesťanského společenství – převážně v ohledu na dětskou duši. Někteří evangelíci dokonce považují HP za příběh, který otvírá lidskou duši pro Ježíšův příběh, jiní v HP však vidí jen negativa. V zahraničí se otázkou, zda HP je vhodný či nevhodný pro již zmíněnou dětskou duši, zabývali nejen rodiče dětí, ale taktéž křesťanští vychovatelé a odborníci. Z těchto diskuzí Církev bratrská vyhodnocuje několik bodů vhodné pro zamyšlení, jak odpůrců, tak zastánců HP.

1. Jak již bylo zmíněno, HP není jediným příběhem, kde je používán svět magie.
2. Důležitost odlišnosti magie ve skutečném životě a magie v pohádkové fantazii. Není nikde zaznamenáno, že by HP vedl k praktikování magie a kouzel, avšak co jisté je, že na děti mají špatný vliv filmy obsahující magii v každodenních situacích (vyvolávání duchů, věštění,...).
3. Rodiče by měli vést své děti k posuzování na základě Bible i z hlediska populární kultury. Spousta rodičů s dětmi sleduje HP a na základě toho poté spolu zhodnotí klady a zápory, co dítěti příběh dal, s jakými příběhy z Bible se HP ztotožňuje aj.
4. Bible se staví vůči používání okultismu, věštění budoucnosti aj. Avšak autorka příběhu s okultismem nemá nic společného, jak již několikrát zmínila v rozhovorech. Taktéž je důležité podotknout, že v Bibli se často vyskytují nadpřirozené síly, které s magií taktéž souvisí (=> i s HP)
5. Zajímavý je výčet mytických zvířat v HP (jednorozec, fénix, jelen, kentaur, červený lev, aj.). Je však důležité podotknout, že např. zmiňovaný lev byl symbolem Krista od 1. st. Mnoha spisovatelům se podařilo pomocí jejich

představivosti získat si místo v srdcích mnoha lidí, proč tedy odsuzovat HP, který je fantazie plný.

6. Autor John Granger napsal knihu „Hledání Boha v Harry Potterovi“. Tento autor přijímá jakékoliv příběhy bohaté na křesťanskou symboliku, co podporují křesťanský světonázor. Granger se ve své knize domnívá, že symbolika v díle o HP poukazuje na skutečný příběh evangelia o spasení. Dle jeho mínění byla část evangelia propašována do mysli čtenáře příběhu.
7. Dítě je velmi vnímavé a je důležité dávat pozor na to, co přijímá do své malé hlavičky. Negativních jevů se však nikdy zcela nezbavíme. Žijeme v době velkého zájmu o nadpřirozenost, je tedy důležité kladně ohodnotit všemožné snahy spisovatelů a režisérů působit na dětskou mysl a fantazii.⁴¹

⁴¹ Srov. Harry Potter a výchova dětí: Vyjádření Studijního odboru Rady Církve bratrské. *Portal.cb* [online]. 2006 [cit. 2017-02-21]. Dostupné z: <https://portal.cb.cz/2013-harry-potter-a-vychova-deti>

4. Křesťanské symboly

Zde bych ráda poukázala na důležitost symbolu v našem světě. Za vším se něco skrývá a je jen na nás zda si to připustíme či nikoliv. V této kapitole uvedu základní charakteristiku symbolu, dále popíši pár křesťanských symbolů, kterých je však spousta, avšak já uvedu 4, které jsou známé téměř pro každého z nás. V poslední řadě bych ráda poukázala na křesťanskou symboliku v díle HP, která je dle mých průzkumů v sáze velmi znatelná.

4.1. Symbol

Pojem odvozený z řeckého slova „symbolon“ či „symbalein“, dle Pasquaeho znamenající směs či sloveso smísit, z čehož vyplývají společné prvky v dané věci, které mají společný význam.⁴² Dle Studeného sloveso „symbolon“, označuje podstatné jméno znamení, prapor, dohodu. Slovo „symbol“ tím pádem naznačuje syntézu, vztah dvou prvků (symbolon = směs).⁴³ Definice tohoto pojmu cosi zastupuje, v našem případě se jedná o symbol křesťanský (v kapitole 4.2., budu hovořit o podobnosti křesťanských symbolů s HP).

Tento pojem má vyjadřovat cosi, co je slovy nesdělitelné, nemá být předmětem obecného poznání a především se symbolem rozumí, že je vyhrazen jen těm, kdo prokáží, že jsou ho hodni.⁴⁴

Velmi důležitou vlastností „symbolonu“ je mnohoznačnost. Jedná se o obraz, ve kterém lze nalézt různý obsah a odlišné vlastnosti. Symbolická mluva není vždy srozumitelná, jelikož symbol zároveň zahaluje i odhaluje. Mnozí autoři označují symbol Ježíše Krista jako absolutní symbol Boží v našem světě.⁴⁵

4.1.1. Kříž

Kříž byl již v předkřesťanské době velmi rozšířeným a symbolem bohatým na obsah. Africké kmeny vidí v kříži znamení křižovatky, která vyznačuje protínání cest živých a mrtvých. Vyjadřovaly se jím 4 světové strany. Jindy se křížem vyznačuje

⁴² Srov. PASQUA, Leoluca. *Podvod magie*. s. 68

⁴³ Srov. STUDENÝ, Jaroslav. *Křesťanské symboly*. s. 11

⁴⁴ Srov. NAKONEČNÝ, Milan. *Lexikon magie*. s. 272

⁴⁵ Srov. STUDENÝ, Jaroslav. *Křesťanské symboly*. s. 12-15

rovnodennost, ale též slunovrat. V Asyrii se dokonce tímto symbolem vyjadřovalo symbolicky slunce. Dále byl kříž znamením protikladů – nebe a země, prostor a čas.

Kristova smrt mu však dala zcela jiný význam. Znamená utrpení a také vítězství v Kristu. Stal se tak významným křesťanským symbolem. Ve starokřesťanské době se stal kříž nejvíce uctívaným a rozšířeným symbolem. Dnes existují všemožné druhy křížů v různých tvarech.⁴⁶

4.1.2. Křest

Jedná se o rituální obmytí ponořením do vody či pokropením, které v křesťanství symbolizuje vnitřní duchovní očistu. Je rozšířen v mnoha kulturách a náboženstvích při narození či přijímání nového člověka, např. v mithraismu (kultu náboženství) se křest dala v krvi býka.

V náboženství křesťanském je obmytí jedinečným úkonem, kterým se dítě zbavuje dědičného hříchu či u dospělých od hříchu osobního. Pomocí křtu se zpečetuje přijetí do církve. Sv. Pavel vypovídá o křtu, jakožto o smrti a vzkříšení v Kristu.⁴⁷

4.1.3. Vánoční stromek

Již od 19. st. se stalo všeobecným zvykem zdobit v předvečer svátku Narození Pána jehličnatý strom jablky, svíčkami aj. Stal se symbolem v Betlémě, jakožto symbol narozeného Ježíše Krista. Je zobrazován jako pravý strom života, neboť svým utrpením a smrtí vrátil Ježíš lidstvu dar nadpřirozeného života. Svíce jsou znamením výroku „Já jsem světlo světa“. Jablka znázorňují symbolický vztah k rajskému jablku ze stromu poznání.⁴⁸

4.1.4. Ryba

Již v nejstarších nápisech a pohřebních obrazech se objevuje právě obraz ryby. Tento pojem má spoustu významů, od zcela doslovných až po náboženské. Ryba je považována za přirozený symbol vody, což znamená, že žije v živlu – prostředí, ve kterém člověk nedokáže přežít. Obliba a bohatost symbolu ryby je velmi oblíbená převážně u přímořských národů.

⁴⁶ Srov. STUDENÝ, Jaroslav. *Křesťanské symboly*. s. 141-145

⁴⁷ Srov. STUDENÝ, Jaroslav. *Křesťanské symboly*. s. 138 - 139

⁴⁸ Srov. STUDENÝ, Jaroslav. *Křesťanské symboly*. s. 322

V ikonografii starokřesťanské se tento druh symbolu objevuje velmi brzy. Z počátku byl nejspíše za hlavní důvod ryby, jakožto symbolu, brán vztah ke křtu vodou. Kristus je považován za velkou rybu a ti, co byli pokřtěni, jsou malé ryby dle vzoru Krista.⁴⁹

4.2. Křesťanská symbolika v díle

V HP sáze můžeme registrovat mnoha křesťanských symbolů, v této podkapitole uvedu pár z nich.

4.2.1. Symbol Krista v Harry Potter sérii

V díle prvním dle Grangera se stává symbolem Krista Kámen mudrců (kámen nekonečného života a mládí).

V druhém díle se jedná o symboliku v podobě ptáka fénixe (symbol znovuzrození, symbol nesmrtelnosti).

Díl třetí představuje Krista ve jménu Harryho patrona, kterým je jelen (jeho paroží považováno jako strom života).

Čtvrtý díl a pátý díl opět fénix, jehož slzy uzdravují zraněného HP a v pátém díle na sebe přenesl smrtící kletbu, obětuje se a umírá.

V šestém díle se stává symbolem Brumbál, který se obětuje pro Harryho v jeskyni v boji proti černé magii.

V díle číslo šest se symbolem Kristovým stává samotný Harry, kdy se obětuje pro všechny.⁵⁰

4.2.2. Bazilišek

Pozdní starověk toto bájně zvíře vyobrazoval jako hada, však středověk si baziliška představoval jako kohouta s hadím ocasem. Had je charakteristický smrtícím dechem a pohledem. Symbolizoval v ikonografii ďábla, Antikrista a hřích.⁵¹

O baziliškovi slyšíme v díle o HP číslo dvě, kdy se Harrymu podaří toto stvoření pokořit svou odvahou.

⁴⁹ Srov. STUDENÝ, Jaroslav. *Křesťanské symboly*. s. 258

⁵⁰ GRANGER, John. *How Harry cast his spell*, s. 22

⁵¹ Srov. STUDENÝ, Jaroslav. *Křesťanské symboly*. s. 37

4.2.3. Blesk

Blesk jakožto božská síla se projevuje jako tvořící či trestající. Silou božskou je zobrazován téměř ve všech národech a kulturách. Orientální národy v něm viděly přicházející úrodu, pohané zase nejvyšší božstvo (Zeus, Jupiter, ...).

V Bibli je Bůh nazýván Bohem blesků – projev Božího hněvu. Dle Ježíšových slov je blesk znamením jeho příchodu na tento svět.⁵²

Blesk v HP sáze můžeme zřít, v podobě jizvy, na čele mladého čaroděje. Objeví se mu z důvodu působení černé magie v podobě Lorda Voldemorta. Dle Studeného je blesk znamením příchodu Ježíše na tento svět, v případě HP je to velmi podobné.⁵³ Část Voldemortovy duše vstoupí do HP, tudíž se stane jiným člověkem (umí mluvit s hady aj.).

4.2.4. Fénix

Mytologický pták. U Egyptů považován za posvátného. Zobrazován v podobě různých ptáků. V pohanské antice byl ztělesněním slunce a boha slunce. O fénixovi se tvrdilo, že měl schopnost obnovovat se – sám se spálí a obnoven povstává z popela.

V křesťanství je fénix symbolem zmrtvýchvstání Kristova. Je výrazem víry pro vzkříšení. Dnes již fénix nemá v křesťanské víře velký význam.⁵⁴

Fénixe Rowlingová zmiňuje vícekrát. Nejvíce se objevuje ve druhém a čtvrtém díle, kde pomáhá HP v boji proti zlu.

4.2.5. Jelen

Jelen má v křesťanské symbolice hned významy tři.

1. Jeho lehké běhání a skákání. Skladatel písně v něm viděl obraz příchodu Mesiáše, jak skáče přes hory a poskakuje přes pahorky.
2. Vyzdvihována okolnost, že jelen zabíjí hady, tudíž dle křesťanského středověku je symbolem Ježíše Krista.
3. Vnímána jelenova velká žízeň a je často zmiňována v Písmu (především v žalmu), jakožto touha po pramenech křestní vody a po vodách milosti.

⁵² Srov. STUDENÝ, Jaroslav. *Křesťanské symboly*. s. 44

⁵³ Srov. STUDENÝ, Jaroslav. *Křesťanské symboly*. s. 44

⁵⁴ Srov. STUDENÝ, Jaroslav. *Křesťanské symboly*. s. 76

Dále byl obdivován pro své paroží, které se každý rok obnovuje. Byl tedy pokládán za symbol plodnosti a porovnáván se stromem života.⁵⁵

V knihách je jelen vyobrazován jako tzv. patron HP. Harry zabil baziliška, zlého hada, který ubližoval bradavickým studentům, což se shoduje s bodem číslo 2. Dále mladého chlapce můžeme považovat za jakéhosi Mesiáše, který přišel pomoci zbavit svět černé magie.

4.2.6. Jednorožec

Nejrozšířenější bájně zvíře. Zobrazován v různých zvířatech (gazela, kozel, kůň) s výjimkou jednoho rohu uprostřed čela. Jedná se o symbol panenské čistoty. V Bibli symbolizuje mocnou sílu. Origenes srovnává roh jednorožce s Kristovou světovládou. Tvrdilo se, že svým rohem čistí vody otrávené hadím jedem, a tak je obrazem Ježíše Krista.⁵⁶

V HP se jednorožec objevuje jakožto symbol čistoty. Krev jednorožce dodává sílu.

4.2.7. Nimbus

V malířství bývá kolem hlav bohů namalována kruhová plocha či paprsky směřující od hlavy ven. Tímto symbolem se označovalo božství, osvětlení i nadvláda. Křesťanství má obdobný symbol, svatozář, kterou je vyjadřována svatost.⁵⁷

Rowlingová ve své knižní sáze nazvala nejlepší koště světa - Nimbus (čím dál „vznešenější“ dle roku výroby – Nimbus 2000, 2001, ...). Je zde pravděpodobné, že z důvodu „nadvlády koštěte nad ostatními“ nazvala spisovatelka nejmocnější koště světa právě takto.

⁵⁵ Srov. STUDENÝ, Jaroslav. *Křesťanské symboly*. s. 104-105

⁵⁶ Srov. STUDENÝ, Jaroslav. *Křesťanské symboly*. s. 103

⁵⁷ Srov. STUDENÝ, Jaroslav. *Křesťanské symboly*. s. 194

5. Harry Potter a křesťanské hledisko

V této kapitole mám v úmyslu objasnit hlediska křesťanských odpůrců a zastánců příběhů o mladém čaroději. Jedná se o porovnání článků z internetových zdrojů ohledně kritiky HP.

5.1. Spory

Proč jsou Potterovské příběhy někým prohlašovány za Satanovo dílo? Proč jsou HP série někde demonstrativně páleny? Na tuto záludnou otázku, pro mnoho lidí, se pokusím odpovědět v následující podkapitole.

Anonymní kněz na otázku jisté paní, zda je HP vhodný pro děti odvětí: „Především bych chtěl říct, že v knížkách o Harry Potterovi jsou věci, které se mi moc líbí, a pak také věci, které bych tam mít nemusel. To je ale asi případ většiny knížek nejen pro děti. Pro mě osobně pozitiva převažují.“ dále: „Jsem přesvědčen, že veškeré kouzlení je pouze pohádkovou kulisou. Jsou to prostě vypravěčské rekvizity, samotný příběh, to podstatné by se dalo klidně zasadit do jiného prostředí (ale pak by tomu chyběla právě ta pohádkovost).“⁵⁸ a právě tyto dvě věty jsou dle mého názoru velmi důležité a hovořila jsem o těchto případech již výše, že v případě HP série je magie jen jakýmsi rámcem a to nejdůležitější z příběhu se v něm odehrává.⁵⁹

Tumminio ve své knize poznamenává, že mnozí křesťanští odpůrci se natolik soustředí na problém magie, že často přehlédnou daleko důležitější témata v příběhu, týkající se často i křesťanství – např. téma lásky, přátelství, poselství, odvahy aj.⁶⁰

Dva představitelé křesťanských církví o knihách Harry Potter: Jack Brock (člen Kristova společenství) přiznal, že Potterovské knihy nečetl a neviděl ani filmy a i přes to tvrdí, že jejich obsah je schopen odhadnout: „Za nevinnou tvář se skrývá moc satanské temnoty... Tyto věci urážejí Boha i mě.“ V Rakousku katolický kněz Gerhard Wagner prostřednictvím rozhlasu a novin varoval před Harrym Potterem, protože je dle jeho mínění nebezpečný pro děti. „Knihy o něm se bouří proti Bohu a jsou v nich

⁵⁸ Srov. Harry Potter - závadná literatura? *Vira* [online]. 2008 [cit. 2017-02-08]. Dostupné z: <http://www.vira.cz/otazky/Harry-Potter-zavadna-literatura.html>

⁵⁹ Srov. Harry Potter - závadná literatura? *Vira* [online]. 2008 [cit. 2017-02-08]. Dostupné z: <http://www.vira.cz/otazky/Harry-Potter-zavadna-literatura.html>

⁶⁰ Srov. TUMMINIO, Danielle. *God and Harry Potter at Yale*. s. 70

příklady zaklínadel, rituálů aj. a to povzbuzuje čarování a pomstu.⁶¹ Takové výroky padají z úst křesťanských představitelů, aniž by si HP ságu přečetli.

Co se týče samotné autorky, J. K. Rowlingové, ta byla často v rozhovorech tázaná na výše zmiňovaný okultismus, avšak zamítá jakékoliv spojení své osoby s okulními skupinami. Naopak tvrdí: “Věřím v Boha, ne v magii.”⁶² Dle mého mínění z těchto faktů tedy vyplývá, že Rowlingová za pomoci HP díla neměla a ani nemá v úmyslu propagovat magii.

⁶¹ Srov. HUDÁKOVÁ, Andrea. Fenomén Harry Potter. *ROZMER* [online]. [cit. 2017-02-08]. Dostupné z: <http://www.sekty.sk/sk/articles/show/876>

⁶² Srov. KLIMEK, Daniel. J. K. Rowling "I believe in God not Magic" and the Unknown Faith of the Famous. *Ministry Values.com* [online]. 2010 [cit. 2017-03-01]. Dostupné z: http://www.ministryvalues.com/index.php?option=com_content&task=view&id=1203&Item%20id=125

Závěr

Na závěr bych vzhledem k vytyčenému cíli ráda uvedla, můj názor na danou problematiku a k čemu jsem na základě psaní mé práce došla.

Uvedla jsem základní charakteristiky magie a křesťanství, co mají společné, či nikoliv. Tudíž na konci těchto kapitol zdůrazňuji odlišnosti z hlediska magické a křesťanské zkušenosti, přičemž má dojít k zamyšlení, co mají společné a naopak, což je v případě problémů s HP důležité. Odpůrci by si v této části měli začít uvědomovat, že není na místě odsuzovat HP, když křesťanství a magie mají i společné faktory a v případě HP a nejen to, spolu souvisejí.

Dále náplní mé práce bylo objasnit hlavní problém v HP, čímž je magie, avšak jak již bylo v jednotlivých kapitolách zmíněné, magie je jen pozadím něčeho mnohem důležitějšího. Rowlingová poukazuje na věci nesoucí silný význam pro každého člověka. Láska, přátelství, rodina, naděje, život aj - myslím, že tyto faktory v sobě neseme každý, ať jsme křesťan či ateista.

V kapitole 3. uvádím stručný děj a charakteristiku postav, která je velmi důležitou součástí mé práce. Poukazuji na HP jakožto na pohádku a s tím související výchovu dětí, kde na základě knih, které charakterizují pohádku jako takovou, uvádím, že v případě HP se o pohádku skutečně jedná a tudíž od jistého věku je hoden pro děti a mládež, na což odpovídá i vyjádření Církve bratrské, jehož shrnutí nalezneme v podkapitole 3.5.

Kapitola 4., Pod názvem křesťanské symboly, je bohatá na symboliku v křesťanství a to z důvodu, že symboly jsou velmi důležité. Díky nim má vždy daná věc hlubší význam, o čemž lze hovořit i v případě HP, kde je křesťanských symbolů spousta. Na začátku této kapitoly uvádím všem známé křesťanské symboly a poté křesťanskou symboliku přímo z děl o HP, o které spousta odpůrců ani netuší, což objasňuji v kapitole páté, kde jsou uvedené spory o Pottera.

Je důležité podotknout, že při zkoumání, co je, či není magie, jsem zjistila, že magie je téměř vždy prolínající se s náboženstvím. Magie je pojem, s nímž se setkáváme dnes a denně, už jen tím, když vyslovíme, že je jistá věc kouzelná či neuvěřitelná. Kouzlo

a jakási neuvěřitelnost s magií souvisí. Proč tedy odsuzovat magii ve fantazie plných knihách? HP odsuzují lidé, kteří knihy ani nečetli, či neviděli film, ale z důvodu obsažení magie, HP automaticky „pohřbí“. Albus Brumbál v knihách o HP hovoří o tom, že nejvíce magické věci v životě člověka jsou ty, které ani nemají s kouzlením nic společného – např. hudba, láska, atd.

Dle mého mínění je odsuzování na první pohled velkým problémem dnešní doby. Lidé zří člověka, co nevyzařuje čistou krásou, avšak již opomenou to, že dotyčného krása pramení uvnitř. Stejně tak je to s HP.

Pozastavme se nad takovou modlitbou. V obou případech - magie či křesťanství - se s modlením setkáváme. V obojím se jedná o jakousi cestu za dosažením jistého cíle či blaženosti. Ať již chceme, či nikoliv, magie a křesťanství toho mají spoustu společného, např. HP. HP je knihou magickou, ale také víry plné. Každé dítě toho chlapce zná, někdo dokonce i obdivuje a bere ho jako svůj vzor. Proto není od věci dát Harrymu Potterovi šanci, jelikož je vhodný k ponaučení nejen pro děti, ale také pro dospělé.

Seznam použitých zdrojů

Knihy:

BETTLEHEIM, Bruno. *Za tajemstvím pohádek*. Praha: Lidové noviny, 2000. 335 s. ISBN 80-7106-290-1.

BLAŽEJOVSKÝ, Jaromír. *Spiritualita ve filmu*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2007, 287 s., ISBN 978-80-7325-132-1

FRANKIELOVÁ, Sizer Sandra. *Křesťanství*. Prostor, 1996, 190 s., ISBN 80-85190-46-X

GRANGER, John. *How Harry cast his spell: the meaning behind the mania for J. K. Rowling's bestselling books*. Carol Stream, Ill.: Tyndale House Publishers. 2008, 280 s.

KUBIŠTOVÁ-ŠKOCHOVÁ, Věra. *Zrcadlo okultismu aneb využití tajných věd*. Centa, 2004, 498 s., ISBN 80-86785-01-7

MARIE-LOUISE, von Franz. *Psychologický výklad pohádek*. Portál, 1998, 182 s., ISBN 80-7178-260-2

NAKONEČNÝ, Milan. *Lexikon magie*. Praha: Ivo Železný, nakladatelství a vydavatelství, spol. s. r. o., 1993, 338 s., ISBN 80-237-0090-1

PASQUA, Leoluca. *Podvod magie*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2011, 98 s., ISBN 978-80-7195-471-2

PEJŘIMOVSKÝ, Josef. *Náboženství – původ, zkoumání, srovnávání*. Olomouc: Matice cyrilometodějská s. r. o., 1998, 185 s.

REVENSONOVÁ, Jody. *Harry Potter panoptikum postav*. Nakladatelství Slovart, s. r. o., 2016, 207 s., ISBN 978-80-7391-386-1

ROWLING, Joanne Kathleen. *Harry Potter: a princ dvojí krve*. Praha: Albatros, 2005. 532 s. ISBN 80-00-01819-5.

ROWLING, Joanne Kathleen. *Harry Potter: a Fénixův řád*. Praha: Albatros, 2004. 795 s. ISBN 80-00-01294-4.

ROWLING, Joanne Kathleen. *Harry Potter: a Kámen mudrců*. Praha: Albatros, 2000. 284 s. ISBN 80-00-00788-6.

ROWLING, Joanne Kathleen. *Harry Potter: a Ohnivý pohár*. Praha: Albatros, 2001. 570 s. ISBN 80-00-00994-3.

ROWLING, Joanne Kathleen. *Harry Potter: a Relikvie Smrti*. Praha: Albatros, 2008. 626 s. ISBN 978-80-00-02122-5.

ROWLING, Joanne Kathleen. *Harry Potter: a vězeň z Azkabanu*. Praha: Albatros, 2001. 383 s. ISBN 80-00-00951-X.

ROWLING, Joanne Kathleen. *Harry Potter a tajemná komnata*. Praha: Albatros, 2001, 303s., ISBN 80-00-06456-2

STUDENÝ, Jaroslav. *Křesťanské symboly*. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 1992, 369 s.

TUMMINIO, Dannielle. *God and Harry Potter at Yale*. s. 69-78 in Prinzi, Travis (ed.). *Hog's head conversations: essays on Harry Potter*. Allentown, PA: Zossima Press, 2009, 215 s.

VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Netradiční náboženství u nás*. Dingir, 1998, 145 s., ISBN 80-902528-0-X

WHITED, A. LANA. *The ivory tower and Harry Potter*. Columbia: University of Missouri Press, 2002, 424 S., ISBN 978-0-8262-1549-9

Články:

HUDÁKOVÁ, Andrea. Fenomén Harry Potter. *ROZMER* [online]. [cit. 2017-02-08]. Dostupné z: <http://www.sekty.sk/sk/articles/show/876>

KODET, Vojtěch. Okultismus. *Katolická charismatická obnova* [online]. 2009 [cit. 2017-02-08].

KLIMEK, Daniel. J. K. Rowling "I believe in God not Magic" and the Unknown Faith of the Famous. *Ministry Values.com* [online]. 2010 [cit. 2017-03-01]. Dostupné z: http://www.ministryvalues.com/index.php?option=com_content&task=view&id=1203&Item%20id=125

PETRE, Jonathan. J K Rowling: 'Christianity inspired Harry Potter'. *The Telegraph* [online]. 2007 [cit. 2017-03-01]. Dostupné z: <http://www.telegraph.co.uk/culture/books/fictionreviews/3668658/J-K-Rowling-Christianity-inspired-Harry-Potter.html>

ŽELEZNÝ, Ivo. Definice magie. *Alchymie* [online]. Ivo Železný, 1995 [cit. 2017-01-04]. Dostupné z: <http://www.alchymie.eu/?p=167>

Bílá magie versus černá magie. *Spektrum zdraví* [online]. 2012 [cit. 2017-01-04]. Dostupné z: <http://www.spektrumzdravi.cz/bila-magie-versus-cerna-magie>

Co je spiritualita? *Areopág* [online]. [cit. 2017-03-14]. Dostupné z: <http://www.areopag.cz/content/co-je-spiritualita>

Harry Potter a výchova dětí: Vyjádření Studijního odboru Rady Církve bratrské. *Portal.cb* [online]. 2006 [cit. 2017-02-21]. Dostupné z: <https://portal.cb.cz/2013-harry-potter-a-vychova-deti>

Harry Potter. *Wikipedia* [online]. [cit. 2017-03-01]. Dostupné z:
https://cs.wikipedia.org/wiki/Harry_Potter

Harry Potter - závadná literatura? *Víra* [online]. 2008 [cit. 2017-02-08]. Dostupné z:
<http://www.vira.cz/otazky/Harry-Potter-zavadna-literatura.html>

Dodatky

Dodatek I:

SEN – NÁŠ SVĚT x ŽIVOT, REALITA (důležité odlišit)

„Nestačí jen prodlévat ve snech a zapomenout žít, to si pamatuj Harry!“

- Albus Brumbál, Harry Potter a Kámen mudrců

PŘÁTELSTVÍ

„Vyžaduje hodně statečnosti postavit se svým nepřátelům, ale ještě víc postavit se svým přátelům.“

- Albus Brumbál, Harry Potter a Kámen mudrců

INTELIGENCE (bráno s humorem, jelikož Ron je považován za ne příliš zapáleného studenta)

„Pokud si nejste jisti, jděte do knihovny.“

- Ron Weasley, Harry Potter a Tajemná komnata

LÁSKA, NADĚJE, VÍRA

„Ti, které milujeme, nás nikdy neopustí a vždy je najdeš ve svém srdci.“

- Sirius Black, Harry Potter a Věžeň z Azkabanu

DŮLEŽITOST VĚCI – BÝTI SAMI SEBOU!

„Jsem takovej, jaký jsem a nestydím se za to! „Nikdy se za to nestydí!,“ říkával vždycky můj nebohej taťka. „Najdou se takový, který ti to budou mít za zlý, ty ale nestojěj za to, aby sis kvůli nim dělal těžkou hlavu.““

- Hagrid, Harry Potter a Ohnivý pohár

DŮLEŽITOST VĚCI – BÝTI SAMI SEBOU!

„Svět není rozdělený na dobré lidi a smrtijedy. Každý má v sobě světlou i temnější stránku. Záleží na tobě, jakou si vybereš.“

- Sirius Black, Harry Potter a Fénixův řád

INTELIGENCE, ČI NIKOLIV. NADPRŮMĚR ANI PODPRŮMĚR NEZNAMENÁ NEDOKONALOST.

„Mysl má mnoho vrstev a je složitá... nebo alespoň většina myslí je taková.“

- Severus Snape, Harry Potter a Fénixův řád

NADĚJE, USPOŘÁDÁNÍ ŽIVOTA – CO A KOHO K SOBĚ PUSTIT

„Nemůžeme si vybrat osud, ale můžeme si vybrat ostatní. Dávej pozor, abys to věděl.“

- Harry Potter a Fénixův řád

INTELIGENCE, UMĚNÍ PŘIZNAT SI PRAVDU

„Stáří bývá pošetilé a zapomnětlivé, takže má sklon mladé podceňovat.“

- Albus Brumbál, Harry Potter a Princ dvojí krve

NADĚJE, ODVAHA – NIKDY SE NEVZDÁVEJ!

„Musíme se snažit nepotopit své trápení, ale poprat se s ním...“

- Albus Brumbál, Harry Potter a Princ dvojí krve

VÍRA

„Samozřejmě, že se to děje uvnitř tvé hlavy, ale proč by to proboha mělo znamenat, že to není skutečné?“

- Albus Brumbál, Harry Potter a Relikvie smrti

NADĚJE, MAGIE NENÍ JEN O ČARODĚJNÍCÍCH

„Slova jsou, podle mého ne tolik skromného názoru, naším nejvíce nevyčerpatelným zdrojem magie. Schopná způsobovat zranění i napravovat je.“

- Albus Brumbál, Harry Potter a Relikvie smrti

Dodatek II:

Vyjádření Studijního odboru Rady Církve bratrské, květen 2006

„Před několika lety mezi křesťanskými vychovateli vzplanula bitva ohledně vlivu knížek a později filmů o Harry Potterovi. Jedná se o nesmírně populární dílo britské spisovatelky J. K. Rowlingové. Předmětem sporu bylo použití kouzel v ději o čarodějnickém učni Harry Potterovi a jeho přátelích. Někteří H. Pottera vítají a jiní periodicky varují před škodlivým vlivem magické říše kouzel na dětskou duši. Někteří evangelikální křesťané považují Harry Pottera za příběh, který otvírá lidskou duši pro příběh Ježíšův a jiní v něm vidí pouze negativní a dětem škodící materiál. V zahraničí (zvláště Velká Británie a USA) se celou otázkou zabývali nejen rodiče dětí, ale také křesťanští vychovatelé a odborníci. Ze široké diskuse vyjímáme několik bodů vedoucích k zamyšlení.

1. Harry Potter není jedinou knížkou či filmem, který používá svět kouzel a nadpřirozených bytostí k tlumočení určitého příběhu. Je třeba jmenovat v křesťanských kruzích známá díla C. S. Lewise (Narnie) a J. R. R. Tolkiena (Pán prstenů). Kromě toho je zde dlouhá tradice dětských pohádek, které používají svět kouzel téměř v každém příběhu (u nás např. B. Němcová, K. J. Erben aj.) Zdá se, že není zcela spravedlivé, abychom své odmítání zaměřili pouze na Harry Pottera a akceptovali kouzelnický svět jiných příběhů.

2. Řada pohledů na celou problematiku se shoduje v tom, že je třeba rozlišovat, zda se jedná o magii v pohádkové fantazii a magii ve skutečném životě. Je zajímavé, že nejsou zaznamenány příklady, že by Harry Potter či Lewisova Narnie vedly děti k praktikování magie. Potvrdilo se, že na děti a mládež mají škodlivý vliv filmy, kde lidé praktikují magii ve svých každodenních situacích (horoskopy, věštění, vyvolávání duchů apod.).

3. Jak se má křesťanský rodič dnes zachovat? Má zcela ignorovat magický svět kouzel a snažit se od něj děti separovat? Není lepší učit děti, aby dovedly posuzovat na základě

Bible vše, co přichází prostřednictvím populární kultury? Řada rodičů doporučuje číst a sledovat Harry Pottera s dětmi a hovořit s nimi o ději a o tom, jak na ně příběh působí. Dospělí by měli pomoci dětem zasadit tyto příběhy do širšího kontextu. Někteří křesťanští rodiče zmiňují kladný vliv Harry Pottera, který např. neposlechl svého učitele, aby v danou chvíli sledoval vyšší princip pomoci slabší osobě proti surovcovi a násilníkovi. Harry v tu chvíli riskoval bolest a problémy. Z takovýchto situací je možné stavět mosty ke světu Bible a ukázat např. na Ježíšovy učedníky, kteří o Sabatu vymílali klasy a jedli zrna. Ježíš se jich proti tvrdé kritice farizejů zastal vyšším principem.

4. V knihách o Harry Potterovi nejsou rozvíjeny příběhy, ve kterých by docházelo k vyzývání a vyvolávání duchů. Používá se tam magie zaklínací a tu nalezneme v Narnii a mnohých dalších příbězích také.

5. Bible se jasně staví proti používání okultismu, věštění – hádání budoucnosti a spiritismu. Dnes žijeme v kultuře, která je zamořena obnovou pohanských praktik a okultismu. Na druhou stranu nemůžeme vynechat způsoby interpretace pravdy v biblických příbězích. Na stránkách Bible jsou mnohokrát použity příběhy popisující nadpřirozené síly (např. knihy jako jsou Daniel či Zjevení sv. Jana). Bibličtí autoři neváhají použít některé látky mytického charakteru, aby jimi byl dokreslen meta-narativní příběh Bible a evangelia.

6. V anglické literatuře (podobně jako v české – viz Golem a další příběhy) je rozvinuta alchymistická tradice a představivost, která mnoha spisovatelům umožnila spojit se s místem v našem srdci, které je uzpůsobeno reagovat na velký příběh a daná zaslíbení života v Kristu. Zajímavý je také výčet mytických zvířat, která v Harry Potterovi vystupují (gryf – lev s hlavou orla, jednorožec, fénix, jelen, kentaur, červený lev aj.). Také tam někteří účastníci potterovské diskuse nacházejí symbolické náznaky a souvislosti s meta-příběhem Kristovým, což může nadsazené a svým způsobem přehnané. Vzpomeňme ale např. na křesťanskou literaturu a pozdější heraldiku. Lev byl symbolem Krista od 1. století a evangelista Jan nepotřebuje vysvětlovat, kdo to je lev z Judy: „Neplač. Hle, zvítězil lev z pokolení Judova, potomek Davidův; on otevře tu knihu sedmkrát zapečetěnou.“ (Zj 5,5).

7. V křesťanském nakladatelství Tyndale House vyšla kniha Johna Grangera „Hledání

Boha v Harry Potterovi“. Tento autor vděčně přijímá příběhy, které jsou bohaté na symboliku, a které tím vlastně podporují křesťanský světový názor. Rozdíl mezi ateistickým a náboženským postojem je v tom, že sekulární člověk nevěří v nic, co nemůže být vnímáno a měřeno. Křesťané chápou svět jako jistý náznak Stvořitelovy velikosti, která se zaměřuje na lidské životy. Symbolická literatura vyžaduje a kladně přijímá perspektivu jiného světa, která magickým způsobem podkopává ateistický a materialistický pohled naší doby. Lev v africké savaně je jiným lvem než Aslan v Narnii. Jeden působí prostřednictvím našeho smyslu vidění a druhý skrze představitost. Skutečný lev, ale také mytický Aslan, působí královským dojmem a dotknou se lidských emocí.

8. V době postmoderny ožívá lidské vnímání prostřednictvím světa symbolů a imaginace. Zkušenost naší představitosti nás otvírá nadpřirozenému světu. Příběhy Harry Pottera zpravidla končí triumfem lásky nad smrtí, a to v přítomnosti některých Kristovských symbolů, a působí zvláštní resonanci v lidských srdcích. O této resonanci svědčí veliká popularita zmíněných příběhů. John Granger se ve své knize domnívá, že zmíněná symbolika nás otevírá pro skutečný meta-narativní příběh evangelia o spasení. Podle jeho pohledu tak bylo něco z evangelia v tichosti propašováno do srdcí a myslí čtenářů.

9. Dětská mysl je nepochybně velmi vnímavá a je třeba věnovat pozornost všemu, co do ní přichází. Negativních vlivů se ale nikdy zcela nedokážeme vyvarovat. Kladně je třeba hodnotit všechny snahy, abychom dětem stáli po boku v jejich poznávání a pomohli rozšířit kontext jejich chápání nejrůznějších příběhů. V případě Harry Pottera se zdá, že obavy některých vychovatelů jsou větší než odpovídající nebezpečí. Je třeba se vážně zabývat kulturou, ve které žijeme, a také netradičními způsoby interpretace života. Žijeme v době zvýšeného zájmu o nadpřirozené jevy a symboliku a naše interpretace pravdy má současnou situaci reflektovat.“⁶³

⁶³ Srov. Harry Potter a výchova dětí: Vyjádření Studijního odboru Rady Církve bratrské. *Portal.cb* [online]. 2006 [cit. 2017-02-21]. Dostupné z: <https://portal.cb.cz/2013-harry-potter-a-vychova-deti>

Abstrakt

KULHANOVÁ, Z. *Spor o Pottera: Dílo Harry Potter na pozadí sporu mezi křesťanskými zastánci a odpůrci příběhů o mladém čaroději*. České Budějovice 2017. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra teologických věd. Vedoucí práce L. Kolářová.

Klíčová slova: Harry Potter, magie, křesťanství, křesťanská symbolika, symbol, spiritualita, výchova, spor

Práce se zabývá spory mezi křesťanskými odpůrci a zastánci. V kapitole jedna dochází k vymezení pojmu magie, definici okultismu, přírodní magie a k popisu forem a cílů magie. Kapitola dvě vypovídá ohledně charakteristiky a vývoje křesťanské víry, přičemž v závěru této kapitoly lze nalézt porovnání magické a křesťanské zkušenosti. Kapitole třetí přísluší Harry Potter jako takový, děj příběhů, základní charakteristika postav a zda se dílo o mladém čaroději ztotožňuje se spiritualitou. Kapitola 4. křesťanské symboly – vyobrazuje definici symbolu, jaké jsou symboly křesťanství a křesťanskou symboliku v díle samotném. 5. HP a křesťanské hledisko – zde nalzáme spory křesťanských odpůrců a zastánců ohledně Potterovské série.

Abstract

KULHANOVÁ, Z. *The dispute over Harry Potter: The piece Harry Potter as a key point in the dispute between the christian supporters and opponents of the story about the young wizzard* . České Budějovice 2017. Bachelor thesis. South Bohemian University of České Budějovice. The Faculty of Theology. Department of theological sciences. Thesis leader L. Kolářová.

Key words: Harry Potter, magic, christianity, Christian symbolism, symbol, spirituality, education, dispute

The thesis deals with the dispute between the christian opponents and supportments. The first chapter defines the concept of magic, the definition of occultism, natural magic and the description of forms and goals of magic. The second chapter foccuses on the characteristics and development of christianity. Within the end of this chapter, we can find the comparision of the magical and christian experience. Chapter number three deals with Harry Potter himself, the storyline, the basic characteristics of the figures and focuses wether the piece of work, about the young wizzard, identifies itself with spirituality. The fourth chapter christian symbols – provides a definition of symbols, what are the christian symbols and christian symbolism within the storyline. Chapter 5 Harry Potter and a christian point of view – here i tis possible to find the dispute of christian opponents and supporters concerning the Potter serie.